

Μάθημα 38ο

Τό μυστήριο τοῦ κατὰ Θεόν Γάμου.

Ὡπως εἶδαμε τὴν περασμένη φορά, παιδιά, ὁ νυμφαγωγὸς τῆς Εὗας πρὸς τὸν Ἀδάμ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Θεός· διότι, ὅπως μᾶς λέει τὸ ἱερό κείμενο, «καὶ ὠκοδόμησεν ὁ Θεὸς τὴν πλευράν, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, εἰς γυναῖκα καὶ ἥγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀδάμ»¹. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι μόνο κάτι πού γίνεται κάτω ἀπὸ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ ἔχει τὴ θέση του στὴ ζωὴ μας.

Ὅταν ὁ Ἀδάμ εἶδε τὴ γυναῖκα νὰ τοῦ τὴν ὀδηγεῖ ὁ Θεός, εἶπε τὰ περίφημα ἐκεῖνα λόγια: «ἐνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν»². Αὐτὰ τὰ λόγια πού εἶπε ὁ Ἀδάμ εἶναι ἀλήθεια προφητικά, τὰ ὁποῖα θεμελιώνουν αὐτόν τὸν θεσμό τοῦ Γάμου. Νὰ σᾶς τὰ ἀποδώσω μέ δύο λόγια: Ἐξαιτίας αὐτοῦ θά ἀφήσει ὁ ἄνθρωπος τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του καὶ θά

1. Γέν. 2, 22.

2. Γέν. 2, 24.

ένωθεῖ μέ τή γυναίκα του, καί θά εἶναι οἱ δύο σέ σάρκα μία.

Ἀπό ποῦ ὁμως γινώριζε ὁ Ἀδάμ, βλέποντας τήν Εὔα, ὅτι αὐτό πού εἶπε θά συνέβαινε ὡς γάμος; Διότι ἀκόμη δέν εἶχε συμβεῖ τίποτα γύρω ἀπό τό θέμα τοῦ γάμου, δεδομένου ὅτι ἦταν ἡ πρώτη φορά πού ἔβλεπε τήν Εὔα, καί γάμος δέν εἶχε συμβεῖ μέσα στόν Παράδεισο. Ἀναμφισβήτητα ἦταν λόγια προφητικά.

Ὅπως λέει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, «πόθεν ἤδει τὰ μέλλοντα; ... ἐπεὶ μέχρις ἐκείνου καθάπερ ἄγγελοι οὕτω διητῶντο ἐν τῷ παραδείσῳ ... προφητικοῦ χαρίσματος μετέχων... ἅπαντα ταῦτα ἐώρα»³. Ἀπό ποῦ γινώριζε τά μελλοντικά; Διότι μέχρι τότε ὁ Ἀδάμ ζοῦσε σάν ἄγγελος μέσα στόν Παράδεισο. Βεβαίως, ὅταν λέμε ὅτι ζοῦσε σάν ἄγγελος, δέν ἐννοοῦμε ὅτι ὁ γάμος εἶναι δαιμονικός... ἀλλά ἐπειδὴ στοὺς ἄγγέλους δέν ὑπάρχει γάμος, γι' αὐτό λέμε ὅτι ζοῦσε σάν ἄγγελος. Ἀπό ποῦ λοιπόν γινώριζε ὁ Ἀδάμ ὅτι θά συνέβαινε ἀπό ὧν καί πέρα ὁ γάμος; Ὅλα αὐτά φυσικά ἦταν μία προφητική θεώρηση, ἔβλεπε προφητικά.

Σᾶς εἶχα πεῖ παλαιότερα ὅτι ἓνα ἀπό τά προσόντα τοῦ Ἀδάμ ἦταν καί τό προφητικό, ἦταν καί προφήτης, δηλαδή εἶχε τό προφητικό χάρισμα, καί μπορούσε νά βλέπει καί ἐκεῖνα πού θά γίνονταν στό μέλλον καί ἐκεῖνα πού ἔγιναν στό παρελθόν, ὅπως καί στό παρόν. Αὐτά λέγαμε μιά περασμένη φορά.⁴

Ἀλλά ἄς δοῦμε τά λόγια αὐτά, τά βαρυσήμαντα

3. *Εἰς τὴν Γένεσιν*, Ὁμιλία ΙΔ', PG 53, 125.

4. Βλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Ἡ Γένεσις, Τόμος Γ', Μάθημα 33ο*, ἐκδ. Ἱερ. Μονῆς Κομνηνείου, Στόμιον 2017, σσ. 201-202.

πραγματικά, τά ὅποια ἰσχύουν μέχρι σήμερα.

Λέει: «*ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα*». Τί σημαίνει «*ἔνεκεν τούτου*»; Σημαίνει ὅτι λόγω τῆς στενῆς σχέσεως ἀνάμεσα στὸν ἄνδρα καὶ τὴ γυναῖκα, θά ἀφήσουν τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα τους! Ποιὰ εἶναι αὐτή ἡ στενή σχέση; Τό εἶδαμε τὴν προπερασμένη φορά· ὅτι δηλαδή ὁ Θεὸς δημιούργησε τὴ γυναῖκα ἀπὸ τὴν πλευρά τοῦ Ἀδάμ. Συνεπῶς ὑπάρχει μία στενότερη σχέση, ἀπὸ τὴν στιγμή πού ἡ γυναῖκα εἶναι σάρκα ἀπὸ τὴ σάρκα τοῦ Ἀδάμ καὶ ὅσα ἀπὸ τὰ ὅσα του.

Θά ἤθελα νά προσέξετε πολὺ τό σημερινό μάθημά μας, γιατί ἔχει μερικά σημεῖα πού εἶναι θεμελιώδη καὶ ταυτοχρόνως παρεξηγημένα. «*ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα*»· ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ στενοῦ συνδέσμου τοῦ ἄνδρα μέ τὴν γυναῖκα, θά ἀφήσει ὁ ἄνθρωπος τοὺς γονεῖς του –εἴτε ὁ ἄνδρας εἴτε ἡ γυναῖκα– θά ἀφήσει τὸν πατέρα καὶ τὴ μητέρα του. Τί σημαίνει αὐτό τό «*καταλείψει*»;

Πρὶν ἀπὸ μερικά χρόνια μέ εἶχε ἐπισκεφθεῖ κάποιος, μορφωμένος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἦταν θυμωμένος μέ τὸν ἀπόστολο Παῦλο! Αὐτός ἐρχόταν πάνω στό Μοναστήρι συνήθως γιά κυνήγι. Δηλαδή εἶχε ἓνα ὄπλο κυνηγητικό, ἐρχόταν μέ τό αὐτοκίνητό του καὶ πῆγαινε λίγο πιὸ πάνω στό βουνό γιά νά κυνηγήσει. Ἐρχόταν πάντοτε μέ τὴ μητέρα του. Ἄν καὶ ἦταν παντρεμένος, ἐρχόταν πάντα μέ τὴ μητέρα του!

Μιά φορά τοῦ λέω: Ἡ σύζυγός σας ποῦ εἶναι; Εἶπατε ὅτι εἴστε παντρεμένος· ἡ σύζυγός σας ποῦ εἶναι;

Ἄ, μοῦ λέει, δέν θέλει ἐκείνη νά ἔρχεται ἐδῶ πά-

νω καί τά λοιπά.

Τοῦ λέω: Δέν τό νομίζω. Τῆς τό εἶπατε;

Ἄ, ὄχι, ὄχι, μοῦ λέει, δέν χρειάζεται νά ἔρχεται.

Ἐρχόταν λοιπόν πάντοτε μέ τή μητέρα του!

Ἡ ταλαίπωρη ἐκείνη, καθισμένη μέσα στό αὐτοκίνητο, περίμενε πότε θά ἐπιστρέψει ὁ γιός της ἀπό τό κυνήγι πού πήγαινε στό βουνό, γιά νά μπεῖ στό αὐτοκίνητο καί νά φύγουν πάλι πίσω γιά τή Λάρισα.

Κάποτε πιάσαμε κουβέντα γύρω ἀπό τό χωρίο αὐτό τῆς Γενέσεως. Καί ἐπειδή τό ἀναφέρει ὁ ἀπόστολος Παῦλος αὐτό τό χωρίο, μέ τά λόγια πού εἶπε ὁ Ἀδάμ ὅταν εἶδε τήν Εὐά, αἰσθανόταν πολύ ἄσχημα καί ἔλεγε πολλά ἐναντίον τοῦ ἀποστόλου Παύλου, γιατί δέν μποροῦσε νά ἀντιληφθεῖ αὐτήν τήν ἔννοια τοῦ «καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα»!

Αὐτός ὁ ἄνθρωπος ἦταν κολλημένος θά λέγαμε, προσκολλημένος στή μητέρα του, καί αἰσθανόταν ὅτι αὐτά τά λόγια ἐδῶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς τὸν ἀνάγκαζαν νά ἀφήσει τή μητέρα του καί νά κοιτάξει τή γυναῖκα του. Γι' αὐτό καί ἔλεγε πολλά ἐναντίον τοῦ ἀποστόλου Παύλου! Φοβερή παρανόηση! Κι ὅταν ἐγώ θέλησα νά τοῦ ἐξηγήσω, τά ἔβαλε καί μ' ἐμένα, διότι πραγματικά δέν καταλάβαινε.

Ξέρετε πόσα πράγματα εἶναι παρεξηγημένα;

Διάβαζα χθές τό βράδυ ἀπό τὸν ἱερό Χρυσόστομο μερικά ἀπ' αὐτά πού ἔχω νά σᾶς πῶ, καί μιλάει μέ μία γλώσσα πολὺ καθαρή, δηλαδή μέ πολλή ἀκρίβεια, σέ βαθμὸ πού ἴσως κάποιος θά μποροῦσε νά σκανδαλισθεῖ. Καί λέει μάλιστα: Δέν νομίζω κάποιος ἀπὸ σᾶς νά σκανδαλισθεῖ!... Δέν νομίζω νά ντρέπεται κανεὶς μ'

αὐτά πού ἀκούει ἀπό μένα!... Ντροπή εἶναι ὅλα ἐκεῖ-
να πού κάνετε, οἱ διασκεδάσεις καί οἱ ἀσωτεῖες, γύρω
ἀπό τό θέμα τοῦ γάμου, καί ἀναφέρεται σέ μερικά ἔθι-
μα ἐκεῖ, στήν πόλη πού ἦταν, κι αὐτά κατηγορεῖ. Αὐτά
πού σᾶς λέω, λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, εἶναι σωστά
πράγματα. Ἄν ὅμως ἐσεῖς εἴσαστε πονηροί, αὐτά δέν
εἶναι πονηρά. Ἀλλά ἦρθε ἡ πονηρία νά μᾶς κάνει νά
αἰσθανόμαστε ντροπή γιά τό θέμα τοῦ γάμου.⁵

Σκεφτεῖτε, παιδιά, ὅτι τέτοια θέματα πού ἀναφέ-
ρονται στόν γάμο, πολλές φορές αἵρετικοί δημιουργή-
σαν καταστάσεις ντροπῆς ἢ καταστάσεις ἀπεχθείας,
σιχάματος, λέγοντας ὅτι αὐτά δέν εἶναι καλά πράγμα-
τα.⁶

5. Βλ. *Εἰς τὴν Πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολήν*, C', PG 62, 388-389:
«Οἶδα ὅτι πολλοὶ αἰσχύνονται τοῖς λεγομένοις ... Τί αἰσχύνῃ τῷ
τιμίῳ; τί ἐρυθριᾷς ἐπὶ τῷ ἀμύαντῳ; Ταῦτα αἵρετικῶν ἐστὶ, ταῦτα
τῶν τὰς πόρνas ἐπεισαγόντων ... Βούλομαι δεῖξαι ὅτι οὐ χρὴ ἐπὶ
τούτοις αἰσχύνεσθαι, ἀλλὰ τούτοις οἷς ποιεῖτε· σὺν δὲ ἐπ' ἐκείνοις
αἰσχύνεσθαι ἀφείς, τούτοις αἰσχύνῃ· οὐκοῦν τοῦ Θεοῦ καταγι-
νώσκεις τοῦ οὕτω θεσπίσαντος». Πρὸβλ. *Εἰς τὴν Α' Πρὸς Κοριν-
θίους ἐπιστολήν*, PG 61, 320: «...οὐ γὰρ λόγων σεμνότητι καλλω-
πίζεσθαι βούλομαι, ἀλλὰ ποιῆσαι σεμονὺς τοὺς ἀκούοντας».

6. Τέτοιοι αἵρετικοί ἦταν οἱ Γνωστικοί, πού, ὡς δυναρχικοί, ἀπέρ-
ριπταν τὴν ὕλη, ὡς φορέα τοῦ κακοῦ. Πίστευαν πὺς πρέπει νά ἀ-
πονεκρώσουν καὶ καταστρέψουν τὴν ὕλη μέ δύο τρόπους· ἢ μέ τὴν
ἀνηθικότητα καὶ ἀκολασία ἢ μέ τὴν αὐστηρή ἐγκράτεια. Σύνθημά
τους τό "παραχρῆσθαι τῇ σαρκὶ δεῖ". Οἱ πρῶτοι –ὅπως οἱ Νικα-
λαῖτες– ἐπιδίδονταν σέ κάθε εἶδους ἀκολασία, ἐνῶ οἱ δεῦτεροι –
ὅπως οἱ Ἐγκραῖτες– κήρυτταν τὴν ὑποχρεωτικὴ ἀποχὴ ἀπὸ τόν
γάμο κι ἀπὸ κάποιες τροφές. Ὅπως γράφει ὁ ἅγ. Ἐπιφάνιος Σα-
λαμῖνος, «Τὸν γάμον σαφῶς τοῦ διαβόλου ὀρίζονται. Ἐμψυχὰ δὲ
βδελύσσονται ἀπαγορεύοντες, οὐχ ἔνεκεν ἐγκρατείας οὔτε πολι-
τείας, ἀλλὰ κατὰ φόβον καὶ ἰνδαλμὸν τοῦ μὴ καταδικασθῆναι ἀ-
πὸ τῆς τῶν ἐμψύχων μεταλήψεως.» (Πανάριον 47,1. PG 41,852B).

Ὁ Θεός ὅμως δέν δημιουργεῖ σιχαμερά πράγματα· ἀλλά ἐπειδὴ διαστράφηκαν τὰ πράγματα μέσα μας, ἐπειδὴ δυστυχῶς κατέβηκε τὸ μεγάλο αὐτὸ θέμα τοῦ γάμου στό πεζοδρόμιο καί διακωμωδεῖται μέ κάθε τρόπο καί διασύρεται καί βρωμίζεται ποικιλοτρόπως, ἓνας ἄνθρωπος πού εἶναι λίγο ντροπαλός, αἰσθάνεται ντροπή τώρα καί γιὰ τὸ μυστήριο τοῦ Γάμου, ἐνῶ αὐτὸ δέν εἶναι σωστό.

Ἔτσι λοιπόν κι αὐτός ὁ ἄνθρωπος παρεξήγησε τὰ πράγματα.

Ἄς δοῦμε ὅμως αὐτὸ τὸ «καταλείπει», παιδιά, τί σημαίνει.

Δέν πρόκειται γιὰ ἡθική ἐγκατάλειψη τῶν γονιῶν· ὅτι δηλαδή θά ἀφήσουμε τοὺς γονεῖς μας, θά τοὺς ἐγκαταλείψουμε, δέν θά φροντίσουμε γι' αὐτούς, καί θά πάρουμε τὴ γυναῖκα μας καί θά φύγουμε, ἢ καί ἡ γυναῖκα θ' ἀφήσει τοὺς γονεῖς της καί θά σηκωθεί νά φύγει· δέν ἐννοεῖ αὐτό· ἀλλά σημαίνει μία ἐγκατάλειψη σαρκική.

Θά μοῦ πεῖτε: *Τί εἶδους ἐγκατάλειψη σαρκική μπορεῖ νά ἔχει ἓνα παιδί μέ τοὺς γονεῖς του;*

Νά σᾶς πῶ· προσέξτε. Τό παιδί, ὅταν γεννιέται, εἶναι συνδεδεμένο μέ τὴ μάνα του μέ τὸν λεγόμενο ὁμφάλιο λῶρο. Τί εἶναι αὐτός; Εἶναι ὁ σωλήνας ἐκεῖνος διὰ τοῦ ὁποίου τὸ παιδί τρέφεται μέσα στά σπλάχνα

Ἐπίσης, οἱ Μοντανιστές, οἱ Ἑσσαῖοι καί οἱ Μανιχαῖοι κήρυτταν τὴν ἀποχή ἀπὸ τὸν γάμο, γιὰ νά μὴν ὀριστικοποιήσουν τὸ ἤδη ὑπάρχον κακό. Σ' αὐτὸ συνέβαλε καί ἡ πλατωνικὴ καί νεοπλατωνικὴ θεωρία γιὰ τὸν κατώτερο κόσμο τῶν αἰσθητῶν, σέ σχέση μέ τὸν νοητικὸν κόσμον, ἡ ὁποία προώθησε τὴν ἀγαμία καί περιφρόνησε κάθε ὕλική καί σωματικὴ ἐπιθυμία. Βλ. *Α' Τιμ.* 4, 1-4.

τῆς μάνας του. Τότε ἐκεῖ, στό μαιευτήριο, κόβουν τόν ὀμφάλιο λῶρο· εἶναι ὁ γνωστός μας ἀφαλός –ἀπό τό ὀμφαλός. Τόν στρίβουν, τόν δένουν, καί τελείωσε· ἀποκόπηκε ἀπό τή μάνα του τό παιδί. Μέχρι ἐκείνη τή στιγμή τό παιδί ἦταν ἐνωμένο μέ τή μητέρα του μέ τόν ὀμφάλιο λῶρο. Κόπηκε ὅμως, τόν κόψαμε, καί ἔτσι τό παιδί εἶναι ἀνεξάρτητο πλέον ἀπό τή μάνα του.

Δυστυχῶς ὅμως πάρα πολλοί ἄνθρωποι, ἐνῶ στό μαιευτήριο κόπηκε ὁ ὀμφάλιος λῶρος τους, ζοῦν σάν νά μένουν ἐνωμένοι μέ τόν ὀμφάλιο λῶρο τῆς μάνας τους σ' ὅλη τους τή ζωή! Ἄν ὑποθεθεῖ ὅτι κάνουν ἓνα ταξίδι πέντε χιλιομέτρων, ξαμολιέται –μέ συγχωρεῖτε πού μιλάω ἔτσι– ξαμολιέται ὁ ὀμφάλιος λῶρος του καί γίνεται πέντε χιλιόμετρα!

Ξέρετε τί θέλω νά πῶ μέ αὐτό; Ὅπου καί νά πάει ὁ ἄνθρωπος, ἡ μαμά μου!... καί ὁ μπαμπάς μου!... Τό νά τιμήσουμε τούς γονεῖς μας, ὅπως θά σᾶς πῶ λίγο πιό κάτω, εἶναι ἄλλη παράγραφος· ἀλλά τό νά ὑπάρχει αὐτή ἡ ἐξάρτηση σέ παθολογικό βαθμό, ἰδίως σέ μεγάλη ἡλικία, εἶναι ἀκατανόητο!

Ὑπάρχει ἀκόμη καί μία συναισθηματική, θά λέγαμε, προσκόλληση στούς γονεῖς. Πάρα πολλές φορές συμβαίνει δυστυχῶς, ἓνας ἄνθρωπος, ἓνας ἄνδρας πού θά παντρευτεῖ μιὰ γυναίκα –ἢ καί ἀντιστρόφως, μιὰ γυναίκα πού θά παντρευτεῖ ἓναν ἄνδρα– δέν κοιτάζει αὐτός ὁ ἄνθρωπος νά συννενοθεῖ μέ τή γυναίκα του, ἀλλά κοιτάζει νά συννενοθεῖ μέ τή μητέρα του καί μέ τόν πατέρα του. Ξέρετε πόσο κακό πρᾶγμα εἶναι αὐτό; Ἡ γυναίκα μένει ἀποῦσα στή γωνιά της... περιμένει τώρα νά κάνει τί; πῶς νά συννενοθεῖ; Ὅχι· ὁ ἄνδρας

θά συννενοηθεῖ μέ τή μητέρα του γιά τό τί θά μαγειρέψουν, ποῦ θά πᾶνε, τί ἔξοδα θά κάνουν... ὅλα μέ τήν μητέρα του καί μέ τόν πατέρα του! Ἡ γυναίκα; τίποτα· στή γωνιά ἢ γυναίκα· ἢ γυναίκα σάν ὑπηρέτρια!

Δέν ξέρω ἂν τό φαινόμενο αὐτό τό ἔχετε συναντήσει. Δέν αποκλείεται καί μέσα στό ἴδιο τό σπίτι σας νά τό ἔχετε συναντήσει τό φαινόμενο αὐτό. Ξέρετε τί σημαίνει; ὅτι αὐτός ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐνωμένος ἀκόμα μέ τόν ὀμφάλιο λώρο τῆς μάνας του. Εἶναι κακό; Κάκιστο! γιατί ὁ γάμος αὐτός εἶναι ἀποτυχημένος.

Ὅταν λοιπόν λέει ἐδῶ «καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα», σημαίνει ὅτι δέν μπορεῖ πιά ὁ ἔγγαμος νά ἐξαρτᾶται ἀπὸ τή μητέρα του καί τόν πατέρα του. Ἄλλο πράγμα ἢ συμβουλή τους, καί ἄλλο πράγμα ἢ ἐπέμβαση τους. Ἄλλο πράγμα νά τοὺς ρωτήσεις κάτι, καί ἄλλο πράγμα νά ἐξαρτᾶσαι ἀπὸ αὐτούς. Εἶναι φοβερό πράγμα. Αὐτό ἐννοεῖ ἡ Ἁγία Γραφή. Τό καταλάβατε;

Ἐάν αὐτό τό «καταλείπει» τό καταλάβετε πολὺ καλά, θά λύσετε πολλὰ προβλήματα στὸν μελλοντικό σας γάμο. Νά τό ξέρετε αὐτό. Διότι δέν εἶναι δυνατόν ποτέ στὸν Θεό νά ὑπάρχουν ἀντιφάσεις. Ἐκεῖνος πού νομοθέτησε τὴν ἐντολή «τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς»⁷ δέν εἶναι δυνατόν αὐτός ὁ νομοθέτης νά μιλάει καί νά λέει ἐδῶ «καταλείπει» καί νά ἐννοεῖ δύο ἀντιφατικά πράγματα.

Καί τό δυστύχημα εἶναι ὅτι πολλές φορές –ὅπως

7. Ἐξοδ. 20, 12. Δευτ. 5, 16.

θά σᾶς πῶ καί κάτι παρακάτω— ἐπικαλοῦνται οἱ ἄνθρωποι τήν ἐντολή «*τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου*»! Καί μερικοί τέτοιοι γονεῖς, δεσποτικοί, αὐταρχικοί γονεῖς, κρατοῦν τὰ παιδιά κοντά τους, ἀκόμα καί ἂν αὐτά ἔχουν γίνει πενήντα καί ἐξήντα χρονῶν!... Εἶναι φοβερό!

Μπορεῖτε νά φανταστεῖτε νά κρατάει ἡ μάνα ἢ ὁ πατέρας σέ μεγάλη ἡλικία τὰ παιδιά κοντά τους —αὐτά νά εἶναι πενήντα καί ἐξήντα χρονῶν, παντρεμένοι ἄνθρωποι, μέ ἐγγόνια καί δισέγγονα!— καί νά κρατοῦν αὐτοί ἀκόμα τό ταμεῖο, ἅς ποῦμε, τοῦ σπιτιοῦ;... καί νά τοὺς δίνουν ἐκεῖνοι χρήματα, καί νά τοὺς λένε πόσα καί ποῦ θά τὰ ξοδέψουν;... Φοβερό πράγμα!

Αὐτό θέλει νά πεῖ ἐδῶ ἡ Ἁγία Γραφή. Δέν εἶναι ἀντιφατικά αὐτά.

Εἶναι καί κάτι ἄλλο ἀκόμη· πρόκειται γιά τό θέμα τῆς ἀγαμίας. Προσέξτε ἐδῶ αὐτό τό σημεῖο.

Ὁ Χριστός εἶπε: «ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος»⁸, «καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκε πατέρα ἢ μητέρα ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου ἑκατονταπλασίονα λήφεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει»⁹. Ἐκεῖνος πού ἀγαπάει, λέει, τὴ μητέρα του καὶ τὸν πατέρα του πιο πάνω ἀπὸ μένα, αὐτός δέν εἶναι ἄξιος γιά μένα. Καί ἐκεῖνος πού ἀφησε τὸν πατέρα του καὶ τὴ μητέρα του γιά τό ὄνομά μου, χάριν τοῦ ὀνόματός μου, αὐτός θά πάρει ἑκατονταπλάσια στήν παροῦσα ζωὴ, καὶ στήν ἄλλη ζωὴ θά κληρονομήσει τὴν αἰωνιότητα, τὴν αἰώνια ζωὴ.

8. *Ματθ.* 10, 37.

9. *Ματθ.* 19, 29.

Τί σημαίνει αυτό; Μήπως ἐδῶ, ὁμοίως, ὑπάρχει καμμία ἀντίφαση; Μήπως κι ἐδῶ τό «καταλείψει» ἔχει καμμία σχέση; Προσέξτε.

Ὅπωςδήποτε ἔχει. Αὐτό τό «ὁ φιλῶν πατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος» ἀσφαλῶς ἔμμεσα ἀναφέρεται στό «καταλείψει», πού λέμε τόση ὥρα, πού εἶπε ὁ Ἀδάμ. Διότι ἐκεῖνος πού θά ἀγαπάει τή μητέρα του καί τόν πατέρα του πιο πάνω ἀπό τόν Θεό δέν εἶναι δυνατόν ποτέ νά εἶναι ἄξιος ἄνθρωπος· μένει κάτω ἀπό τήν σκιά τῶν γονιῶν του. Εἶναι φοβερό.

Θά πεῖ στούς γονεῖς του: Ἄκουσε μάνα μου, ἄκουσε πατέρα μου –αὐτό ἀναφέρεται στό θέμα τῆς ἀγαμίας, ὅπως εἶναι ὁ θεσμός τοῦ μοναχισμοῦ. Σᾶς εὐχαριστῶ πού μέ γεννήσατε, μέ μεγαλώσατε· ἀλλά δέν εἶμαι ἰδιοκτησία σας! Δέν μπορῶ τήν ἀγάπη τή δική σας νά τή βάλω πιο πάνω ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ θά τή βάλω πιο πάνω, γιατί ἀποτελεῖ καί τό κριτήριο ὅλων τῶν πράξεών μου. Τό ὅτι θ' ἀγαπῶ πιο πάνω ἀπό σᾶς τόν Χριστό δέν σημαίνει ὅτι καί ἐσᾶς δέν θά σᾶς ἀγαπῶ.

Καί μάλιστα, ἂν θέλετε, οἱ ἄνθρωποι πού ἀγαποῦν πρῶτα τόν Χριστό καί μετὰ τούς γονεῖς τους καί ὅλα τ' ἄλλα πρόσωπα στόν κόσμο αὐτό, αὐτοί ἔχουνε γνήσια ἀγάπη καί ὠραία ἀγάπη, σωστή ἀγάπη, σώζουσα ἀγάπη. Εἶναι λοιπόν δυνατόν ποτέ, παιδιά, καί αὐτό πού σᾶς εἶπα τώρα, τό «ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ», νά ἔρχεται σέ ἀντίφαση μέ τό «τίμα τόν πατέρα σου καί τήν μητέρα σου»;... Ἀναμφισβήτητα, ὄχι. Διότι ὄχι μόνο ἐπειδή τά εἶπε ὁ ἴδιος ὁ Νομοθέτης, ἀλλά καί γιατί στήν οὐσία τό πράγμα δέν ἔρχεται σέ ἀντίθεση.

Εἶναι αὐτό πού σᾶς ἐξηγῶ τόσην ὥρα.

Κι ὅμως, ἐκεῖνοι οἱ γονεῖς πού θά ἤθελαν νά ὑποστηρίξουν τήν ἄποψή τους, τόν αὐταρχισμό τους, ἐπικαλοῦνται αὐτό. Δέν λέει ἡ Γραφή «τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου»;...

Ναί. Δέν λέει ὅμως μόνο αὐτό, ἀγαπητέ. Τὴν διάβασες ὅλη τὴ Γραφή; Ἀπέκτησες τὴν ἱκανότητα νά διακρίνεις τὸ πνεῦμα τῆς Ἀγίας Γραφῆς; Παίρνεις ἓνα χωρίο, τὸ ξεκολλᾷς ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή, καὶ τὸ ἔχεις σάν ἐπιχείρημα;...

Λοιπόν. Ὅλα αὐτά, παιδιά, ἀναφέρονται ἐπάνω στό «καταλείπει ἄνθρωπος». Σπουδαῖο!

Ἐάν ὁ ἄνθρωπος δέν ἀφήσει ψυχολογικά τούς γονεῖς του –ψυχολογικά! ὄχι ἠθικά· γιατί τούς γονεῖς ἔχει χρέος πάντοτε νά τούς φροντίζει– ἐάν δέν τούς ἐγκαταλείψει, δέν θά ὠριμάσει στόν αἰῶνα τόν ἅπαντα· θά μείνει ἓνα μωρό, κάνοντας ὅ,τι τοῦ λένε οἱ γονεῖς του. *Βάλε τὸ παλτό σου, θά κρυώσεις· βγάλ' το τώρα, γιατί κάνει ζέστη... Πήγαινε ἐδῶ, πήγαινε ἐκεῖ... Κάνε ἔτσι, κάνε ἄλλιῶς...!* Γιά στάσου, γιά στάσου, γιά στάσου... δέν ὠριμάζει ἔτσι ὁ ἄνθρωπος!

Θά πῶ ὅμως ἄλλη μία φορά, γιά νά μὴν παρεξηγηθῶ. Μὴ νομίσετε ὅτι δέν πρέπει ν' ἀκοῦμε τούς γονεῖς μας, ὅταν μᾶς συμβουλεύουν· δέν θά πρέπει ὅμως νά ὑπάρχουν καὶ παρεμβάσεις ἀπὸ τούς γονεῖς. Ἄλλο ἢ συμβουλή, καὶ ἄλλο ἢ παρέμβαση· πολὺ δέ παραπάνω στὴν περίπτωση πού τὸ παιδί τους εἶναι ἀφιερωμένο στόν Θεό ἢ παντρεμένο. Δέν ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ γονιός νά ἐπεμβαίνει μέσα στὴ ζωὴ τοῦ ζεύγους ἢ στὴ ζωὴ τοῦ ἀφιερωμένου παιδιοῦ του.

Σ' αὐτούς τούς λόγους τοῦ Ἀδάμ –πού εἶναι λόγοι τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ, παιδιά, διότι τούς ἐπαναλαμβάνει ὁ ἴδιος ὁ Χριστός– ἔχουμε τή θεμελίωση τοῦ μυστηρίου τοῦ Γάμου.¹⁰

Ὁ γάμος λοιπόν ἔχει μία θεολογική θεμελίωση. Εἶναι πάρα πολύ σπουδαῖο τό ὅτι ὁ γάμος ἔχει μία θεολογική θεμελίωση· δέν εἶναι δηλαδή ἀπλῶς ἓνας συνεταιρισμός δυό ἀνθρώπων.

Λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος ὅτι ὁ Θεός χώρισε τόν ἓνα ἄνθρωπο καί τόν ἔκανε σέ δύο, γιά νά τούς ξαναενώσει πάλι σέ ἓναν! Πῶς τούς χώρισε; Τήν ἡμέρα πού δημιούργησε τήν Εὕα, τί ἔκανε; πῆρε ἀπό τόν Ἀδάμ ὕλη καί ἔκανε τήν Εὕα. Ἡ Εὕα εἶναι ὅ,τι εἶναι ὁ Ἀδάμ· εἶναι τό ἴδιο πράγμα. Τό ἓνα ἔγινε δύο. Αὐτά τά δύο εἶναι ἰσότιμα. Τώρα, αὐτά τά δύο πρέπει πάλι νά ἐνωθοῦν, νά γίνουν πάλι ἓνα. Γι' αὐτό λέει «καί προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καί ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν». Γιατί «εἰς σάρκα μίαν»; Διότι ἀρχικῶς ἦταν μία σάρκα· χωρίστηκε, καί τώρα πάλι θά ξαναενωθεῖ. Θά ἐνωθεῖ μέ ποιόν τρόπο; Θά ἐνωθεῖ μέσα στό μυστήριό τοῦ Γάμου. Εἶναι λοιπόν ἡ θεμελίωση πραγματικά θεολογική.¹¹

Ἄς δοῦμε μερικά σημεῖα πού μιλοῦν γιά τόν γάμο

10. Βλ. *Ματθ.* 19, 5-6. *Μάρκ.* 10, 7-10. *Ἐφεσ.* 5, 31-32.

11. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, *Πρὸς Κολοσσαεῖς*, Ὁμιλία IB', ΕΠΕ 22, 342: «Τὸ εὐμήχανον τοῦ Θεοῦ τὸν ἓνα εἰς δύο διεῖλε παρὰ τὴν ἀρχὴν ... Γυνὴ γὰρ καὶ ἀνὴρ οὐκ εἰσιν ἄνθρωποι δύο, ἀλλὰ ἄνθρωπος εἷς· ... Εἰ ὁ μὲν κεφαλὴ ἡ δὲ σῶμα, πῶς δύο; ... ἀπὸ γὰρ τῆς πλευρᾶς γέγονεν, καὶ ὥσπερ ἡμίτομα δύο ἓν εἰσί». Βλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Τό Μυστήριό τοῦ Γάμου*, Ὁμιλία 3η, ἐκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Κομνηνείου, Στόμιον Λαρίσης 2011.

μέσα στην Ἀγία Γραφή, καί στην Παλαιά καί στην Καινή Διαθήκη. Γιατί, φυσικά, στό σημερινό μας μάθημα, παιδιά, δέν ἔχουμε σκοπό νά μιλήσουμε γιά τόν γάμο. Προσέξτε, πρέπει νά τό διευκρινήσω αὐτό. Ἄρα δέν θά ἐξαντλήσουμε τό μυστήριο τοῦ Γάμου. Μιά πού κάνουμε τήν ἐρμηνεία τώρα τῶν τριῶν πρώτων κεφαλαίων τῆς *Γενέσεως*, ἀπλῶς, στην πρόοδο τῶν μαθημάτων μας, συναντᾶμε καί αὐτό τό σημεῖο, καί λέμε μόνο μερικά στοιχεῖα. Ξαναλέω, δέν θά τό ἐξαντλήσω τό θέμα· θά ποῦμε μόνο μερικά στοιχεῖα.

Λέει στό βιβλίο τῶν *Παροιμιῶν*: «οἶκον καὶ ὑπαρξιν μερίζουσι πατέρες παισί, παρὰ δὲ Κυρίου ἀρμόζεται γυνὴ ἀνδρί»¹². Οἱ πατέρες, λέει, χωρίζουν, μοιράζουν στά παιδιά τους σπίτι καί περιουσία (ὑπαρξις θά πεῖ περιουσία), ἀλλά ἀπό τόν Κύριο δένεται σφιχτά ἡ γυναίκα μέ τόν ἄνδρα. Ἡ ἄρμωση αὐτή, ἡ ἔνωση ἀνδρός καί γυναικός, γίνεται ἀπό τόν Θεό καί μόνο κάτω ἀπό τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

Οἱ γονεῖς τί ρόλο παίζουν ἐν προκειμένῳ;

Κανέναν ἄλλον, ἀπό τό νά δώσουνε περιουσιακά στοιχεῖα στά παιδιά τους. Τό θέμα τῆς ἐνώσεως τῶν δυό αὐτῶν ἀνθρώπων εἶναι ἔργο τοῦ Θεοῦ· δέν εἶναι ἔργο τῶν γονέων.

Αὐτό εἶναι πολύ σπουδαῖο γιά ὅλους μας. Διότι βλέπει κανεῖς ἐδῶ ὅτι τελικά τόν Γάμο τόν ἔχουμε κάνει ἐντελῶς ἀνθρώπινη ὑπόθεση. Καί μόνο γιατί κάναμε τόν Γάμο μας πολιτικό, ἐμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, ἀφοῦ μπόρεσε νά παρεισφρήσει μέσα στή ζωή μας, ἐδῶ στην πατρίδα μας, ὁ πολιτικός Γάμος, αὐτό

12. *Παροιμ.* 19, 14.

καί μόνο δείχνει ότι έχουμε αγνοήσει πιά, δηλαδή έχουμε ξεχάσει αυτήν τή θεολογική θεμελίωση τοῦ Γάμου, καί θέλουμε ὅλα τὰ πράγματα νά τὰ ρυθμίσουμε μόνοι μας μέσα σ' αὐτόν. Αὐτό εἶναι ἐσφαλμένο. Δέν θά ξεχάσετε ποτέ λοιπόν ὅτι *«παρὰ Κυρίου ἀρμόζεται γυνή ἀνδρί»*, ἀπό τόν Κύριο ἀρμόζεται, ἐνώνεται ἡ γυναίκα στόν ἄνδρα!

Ὁ προφήτης Μαλαχίας, στό 2ο κεφάλαιο, στίχος 14, μᾶς λέει: *«καί αὕτη –ἡ γυνή– κοινωνός σου –σύντροφός σου– καί γυνή διαθήκης σου»*. Πρόσεξε, λέει· αὕτη πού ἔχεις παντρευτεῖ ἔγινε γυναίκα σου.

Προσέξτε· μιλῶ στό ἀρσενικό γένος γιατί αὕτη εἶναι ἡ διατύπωση στήν Ἁγία Γραφή. Πάλι σᾶς ὑπενθυμίζω ὅτι ἰσχύει καί τό ἀντίστροφο. *Αὕτη ἡ γυναίκα, λέει, εἶναι κοινωνός σου, εἶναι σύντροφός σου, καί εἶναι ἐκείνη πού ἀνήκει στήν ἴδια θρησκεία.*

Ἐδῶ προσέξτε μία παρατήρηση.

Ποτέ μὴν παντρευτεῖτε ἄνθρωπο πού ν' ἀνήκει σέ ἄλλη θρησκεία! Καί ὅχι μόνο σέ ἄλλη θρησκεία, ἀλλά οὔτε καί σέ ἄλλο δόγμα, νά εἶναι δηλαδή ἐτερόδοξος· πολύ χειρότερα δέ, σέ ἄλλη θρησκεία.

Εἶναι θλιβερό τό νά πεῖ κάποια ὅτι, προκειμένου νά παντρευτεῖ ἕναν ἄνθρωπο πού νά εἶναι ἄς ποῦμε μουσουλμάνος, νά γίνει καί ἡ ἴδια μουσουλμάνα. Εἶναι φοβερό! Μὴν νομίζετε πώς εἶναι σπάνιο.

Ἔχουμε βέβαια καί τό ἀντίστροφο φαινόμενο, ἐδῶ στόν χῶρο τόν δικό μας, τόν ἐλληνικό. Ἔρχεται κάποιος στήν Ἑλλάδα, ἀπό τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, καί γνωρίζει μιὰ Ἑλληνίδα. Αὐτός εἶναι, φέρ' εἰπεῖν, Βουδδιστής ἢ Μουσουλμάνος ἢ ὅ,τι ἄλλο, καί γιά νά

παντρευτεί την Ἑλληνίδα, βαπτίζεται. Ὅμως δέν εἶναι δυνατόν νά γίνει θρησκευτικός Γάμος μέ ἀλλόθρησκο· ἀποκλείεται ἐκατό τοῖς ἐκατό· γι' αὐτό καταφεύγουν στόν πολιτικό Γάμο. Βλέπετε; προτιμοῦν νά πάρουν τόν ἄνθρωπο πού θέλουν, κι ἄς μήν ἔχουν τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ!... Εἶναι φοβερό... πολύ φοβερό!

Ἀλλά ὅταν ἓνας ἄνθρωπος ἀλλάζει τό πιστεύω του καί βαπτίζεται μόνο καί μόνο ἐπειδή θέλει νά παντρευτεί μιά κοπέλα Ὁρθόδοξη Χριστιανή, αὐτό δείχνει ὅτι ἡ πίστη του στόν Χριστό δέν εἶναι γνήσια. Ἐγώ θά ἀμφέβαλλα πάρα πολύ γι' αὐτή του τήν ἀλλαγή. Γιατί ἀλλάζει μέ τόση εὐκολία;

Θά μοῦ πεῖτε: Δέν εἶναι εὐτυχές γεγονός τό ὅτι αὐτός ὁ ἄνθρωπος γίνεται Ὁρθόδοξος Χριστιανός;

Ἀναμφισβήτητα, ναί. Ἀλλά γιατί ὅμως ἄλλαξε; Ἄν δέν ὑπῆρχε τό θέμα τοῦ Γάμου, θά ἄλλαξε; Ὁχι. Ἄρα λοιπόν ποιό εἶναι τό ἐλατήριό του καί τό κίνητρό του; Εἶναι μία γυναίκα. Ἀλλά τότε τό κίνητρο δέν εἶναι ἀνώτερο· εἶναι κατώτερο. Ἀλλαξε ὅχι διότι ἔκρινε ὅτι ὁ Χριστιανισμός εἶναι ἡ μόνη ἀληθινή θρησκεία, ἀλλά διότι θέλει ἀπλῶς νά παντρευτεῖ μιά γυναίκα. Εἶναι κατώτερα τά κριτήρια αὐτά. Νά τά ξέρετε αὐτά, νά τά θυμόσαστε, διότι ἴσως κάτι ἀπό αὐτά σᾶς χρειαστεῖ.

Πάλι ὁ Μαλαχίας, στόν ἐπόμενο στίχο, ἀλλά κατά τό μασοριτικό κείμενο,¹³ λέει τό ἑξῆς: «*Εἷς Θεός δέν ἔπλασεν εἰς ὑμᾶς σάρκα καί πνεῦμα;*»· ἓνας Θεός δέν ἔκανε σ' ἐσᾶς καί τή σάρκα καί τό πνεῦμα; «*Σεῖς ὅμως λέγετε· τί ἄλλο ζητεῖ ὁ Θεός; εἰ τέκνα. Φυλάξατε ὅμως τήν ζωήν σας, καί πρός τήν γυναῖκα τῆς νεότητός σας*

13. Βλ. *Μάθημα 37ο*, ὑποσημ. 3, σελ. 11.

μή γίνεσθε ἄπιστοι, διότι μισεῖ ὁ Θεός τήν ἀπόλυσιν». Νά σᾶς τό πῶ μέ ἀπλᾶ λόγια.

Τότε, ὅταν κάποιος ζοῦσε μέσα σέ μιά συζυγική ἀπιστία, δηλαδή στή μοιχεία, μποροῦσε νά δικαιολογηθεῖ στόν Θεό –πού τόν ἤλεγχε· *Γιά στάσου· τί κάνεις ἐδῶ πέρα;*– καί νά πεῖ: *Δέν εἶναι ἀρκετό τό ὅτι κάνω παιδιά; Τί σέ νοιάζει ἐσένα, ὦ Θεέ; Γι' αὐτό δέν παντρεύτηκα; γιά νά κάνω παιδιά.*

Μά δέν εἶναι αὐτός ὁ σκοπός τοῦ γάμου, νά κάνουμε παιδιά!... Καί ἐγώ ἔχω ἀκούσει μέ τ' αὐτιά μου κάποιον πού ἔλεγε: *Τί τήν ἐνδιαφέρει τή γυναίκα μου τί κάνω ἐγώ; Στερεῖται τίποτα στό σπίτι; Δέν στερεῖται τίποτα· ὅλα τ' ἀγαθά τά ἔχει· χρήματα ἔχει, τρόφιμα ἔχει, κάναμε παιδιά... Τί τήν νοιάζει τί κάνω ἐγώ παρακάτω;...*

Λάθος! Ξέρετε τί λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, στήν *Α' Πρὸς Κορινθίους* ἐπιστολή, 7ο κεφάλαιο; Λέει ὅτι ὁ ἄνδρας δέν ἐξουσιάζει τό σῶμα του, ἀλλά ἡ γυναίκα του· καί ἡ γυναίκα δέν ἐξουσιάζει τό σῶμα της, ἀλλά ὁ ἄνδρας της.¹⁴

Τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι ἐσύ, ὦ ἄνδρα, δέν ἔχεις τό δικαίωμα νά χρησιμοποιεῖς τό σῶμα σου ἐρήμην τῆς γυναίκας σου, ὅπως σοῦ ἀρέσει. Κι ἐσύ, γυναίκα, δέν ἔχεις τό δικαίωμα νά χρησιμοποιεῖς τό σῶμα σου ἐρήμην τοῦ ἄνδρα σου, ὅπως σοῦ ἀρέσει. Δέν σοῦ ἐπιτρέπεται! Διότι τό σῶμα σου εἶναι σῶμα του· καί, ἀντιστρόφως, τό σῶμα του εἶναι σῶμα σου. Αὐτό ἀκριβῶς σημαίνει τό σέ *σάρκα μία*. Μία εἶναι ἡ σάρκα· δέν ἐπιτρέπεται νά ἐμφιλοχωρήσει τίποτα!

14. *Α' Κορ.* 7, 4.

Ἡ μοιχεία, ἐν προκειμένῳ, εἶναι βαρύτατο ἁμάρτημα, ὅπως καί τό διαζύγιο· γι' αὐτό λέει ὅτι «μισεῖ ὁ Θεός τήν ἀπόλυσιν» –ἀπόλυσιν εἶναι τό διαζύγιο.

Θά μοῦ πεῖτε: Μά, γιά σταθεῖτε... γιά σταθεῖτε... ἀφοῦ κι ἐμεῖς σήμερα παίρνουμε διαζύγια.

Ἀκοῦστε ὅμως τί λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, καί τό ὅποιο ὅταν κάποτε τό διάβασα μέ τρόμαξε βέβαια, ἀλλά προσπαθῶ νά προσαρμόζομαι πάντα σ' αὐτό πού λέει, γιατί εἶναι ἀληθέστατο· τί; ὅτι δέν θά κριθεῖς ἀπό τούς νόμους τῆς πολιτείας κατὰ τήν ἡμέρα τῆς Κρίσεως ἀλλά ἀπό τούς νόμους τοῦ Θεοῦ.¹⁵

Ἀκοῦστε τί λέει καί τό Εὐαγγέλιο· ὅτι δέν μπορεῖς νά πάρεις διαζύγιο· ἐκτός μιᾶς περιπτώσεως.¹⁶ Καί ἄν ἀκόμα πάρεις διαζύγιο, δέν μπορεῖς νά παντρευτεῖς ὅσο ζεῖ ὁ σύζυγός σου!

Θά μοῦ πεῖτε: Τί πράγματα εἶναι αὐτά;...

Μά ἀκριβῶς αὐτό λέω κι ἐγώ τόση ὥρα· τί πράγματα εἶναι αὐτά;... Ναί, ναί!

Θά μοῦ πεῖτε πῶς καί ἡ Ἐκκλησία δίνει σήμερα διαζύγια, καί ξαναπαντρεύει καί ξαναπαντρεύει, καί

15. Εἰς τὸ γυνή δέδεται νόμῳ, PG 51, 221: «Τί γὰρ ἐροῦμεν τότε τῷ μέλλοντι κρίνειν ἡμᾶς, ὅταν τὸν νόμον παρενεγκῶν εἰς μέσον καὶ ἀναγνὸν εἴποι... Τί ἐροῦμεν, καὶ τί ἀποκρινοῦμεθα; Οὐ γὰρ δεῖ τοὺς παρὰ τῶν ἔξωθεν κειμένους νόμους ἐκεῖ προβαλέσθαι, ἀλλ' ἀνάγκη σιγῶντας καὶ δεδεδεμένους εἰς τὸ τῆς γεέννης ἀπάγεσθαι πῦρ μετὰ τῶν μοιχῶν καὶ τῶν τοὺς ἀλλοτρίους ἀδικησάντων γάμους· ὃ τε γὰρ ἀπολύσας χωρὶς αἰτίας, τῆς ἐπὶ πορνείᾳ, ὃ τε ἐκβεβλημένην γαμῶν, τοῦ ἀνδρὸς ζῶντος, ὁμοίως μετὰ τῆς ἐκβληθείσης κολάζονται. Διὸ παρακαλῶ, καὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ, μήτε ἄνδρας ἐκβάλλειν γυναῖκας, μήτε γυναῖκας ἄνδρας ἀφιέναι, ἀλλ' ἀκούειν τοῦ Παύλου λέγοντος...» (Α΄ Κορ. 7, 39).

16. Βλ. Ματθ. 5, 32.

μάλιστα ἐκ διαζυγίων ξαναπαντρεύει! Καί δέν μιλάμε γιά τόν δεύτερο γάμο μετά ἀπό θάνατο –γιατί ἐκεῖ λέει ἡ Ἀγία Γραφή ὅτι εἶναι ἐλεύθερη ἡ γυναίκα ἥ ὁ ἄνδρας νά ξαναπαντρευτεῖ, ὅταν ἔχει συμβεῖ θάνατος¹⁷ ἀλλά μιλάμε γιά γάμο μετά ἀπό διαζύγιο.

Ἀκοῦστε. Ἡ Ἐκκλησία ἔκανε αὐτές τίς παραχωρήσεις, πιεζόμενη ἀπό τήν πολιτεία, κάποιες ἐποχές. Ὅπως καί αὐτήν τή στιγμή ἡ Ἐκκλησία μας –εἴσατε μάρτυρες τῆς ἐποχῆς μας– δέχεται τόσες καί τέτοιες πιέσεις, πού αὖριο πιθανῶς θά γίνουν νέα κατάσταση καί θά καθιερωθοῦν μέσα στήν Ἐκκλησία.

Ὅμως θά πῶ ἄλλη μία φορά· ὁ Χριστός εἶπε ρητῶς: *Ἐκεῖνος πού παντρεύεται διαζευγμένη εἶναι μοιχός· καί ἐκείνη πού παντρεύεται διαζευγμένον, χωρισμένον, εἶναι μοιχαλίδα*.¹⁸ Μέ βάση αὐτόν τόν νόμο θά κρίνει ὁ Θεός, καί ὅχι μέ τίς μεταβολές τῶν νόμων πού χαλκεύουν οἱ πολιτείες κατὰ καιρούς καί κατὰ ἐποχές. Αὐτά, παιδιά, κρατῆστε τα· εἰλικρινᾶ, θά σᾶς φανοῦν πολύτιμα.

Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, παιδιά, ὅταν ἔγινε θέμα περὶ διαζυγίου, εἶπε: *οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν, ἔνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία*». Δηλαδή, δέν διαβάσατε ὅτι ὁ Δημιουργὸς ἔκανε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὸν ἄνδρα καὶ τὴ γυναίκα καὶ εἶπε ἐξαιτίας αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος θά ἐγκατα-

17. Βλ. Α΄ Κορ. 7, 39.

18. Ματθ. 5, 32. Μᾶρκ. 10, 11-12.

λείπει τον πατέρα του και τη μητέρα του και θα προσκολληθεί στη γυναίκα του, και θα γίνουν οι δύο μία σάρκα, ένα σῶμα;

Ἄ, ὥστε λοιπόν δέν εἶπε ὁ Ἀδάμ τό «ἐνεκεν τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα». Ποιὸς τό εἶπε; Τό στόμα τοῦ Ἀδάμ τό εἶπε, ἀλλά ὁ Θεὸς εἶναι ἀπὸ πίσω. Δηλαδή; εἶναι θεόπνευστος λόγος. Δηλαδή; ἀληθὴς προφητεία! Τό βλέπουμε καθαρά πλέον στὴν Καινὴ Διαθήκη.

Καὶ συνεχίζει: «ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω»¹⁹. ἐκεῖνο λοιπόν τό ὁποῖο ὁ Θεὸς ἔχει συζεύξει, ἔχει δέσει σφιχτά διὰ τοῦ δεσμοῦ τοῦ γάμου, ἄνθρωπος νά μὴν τό χωρίζει. Καὶ αὐτός ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά εἶναι ἡ μητέρα του, ὁ πατέρας του, ὁ γείτονάς του, ὁ φίλος του, ἡ πολιτεία, δέν ξέρω ποιὸς ἄλλος. Δέν πρέπει κανεὶς νά χωρίσει δυὸ ἀνθρώπους πού ἔχουν παντρευτεῖ.

Καὶ πολλές φορές γίνεται γκρίνια πάνω σ' αὐτό τό σημεῖο, παιδιά, πρέπει νά σᾶς τό πῶ, γκρίνια φοβερή. Καὶ ἀφοῦ παντρευτοῦν οἱ ἄνθρωποι, ἀρχίζει ἡ μητέρα: *Γιατί νά τὴν πάρεις αὐτή; Γιατί νά τὸν πάρεις αὐτόν;* καὶ δημιουργοῦν θέματα καὶ προσκόμματα καὶ προβλήματα, γιὰ νά χωρίσουν τοὺς ἀνθρώπους!

Μά, τώρα, παντρεύτηκαν! Ἀγκάλιασε τὰ παιδιά σου, καὶ τελείωνε. Γιατί παίζεις τὸν ρόλο τοῦ διαβόλου; Ὁ διάβολος σέ βάζει αὐτὴν τὴ στιγμή, καὶ γίνεσαι κι ἐσύ διάβολος, νά χωρίσεις τὰ παιδιά σου πού ὁ Θεὸς πάντρεψε. Καλῶς-κακῶς, παντρεύτηκαν· τελείωσε, πάει· τώρα τί δουλειά ἔχεις παρακάτω ἐσύ;...

19. *Ματθ.* 19, 4-7.

Ἄλλά ὁ Γάμος, παιδιά, εἶναι μεγάλο Μυστήριο! Ἀκοῦστε νά σᾶς πῶ μερικούς χαρακτηρισμούς πού λένε οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας –μάλιστα αὐτοὺς πού θά σᾶς πῶ εἶναι τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου· εἶναι περίφημοι χαρακτηρισμοί.²⁰

Ὁ Γάμος λέγεται καί γίνεται *Μικρά Ἐκκλησία*, ἡ λεγόμενη *κατ' οἶκον Ἐκκλησία*.²¹

Ἀκόμη, ὁ Γάμος λέγεται καί γίνεται *τύπος τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ Χριστοῦ*. Γιατί; Διότι, σᾶς εἶχα πεῖ σ' ἓνα περασμένο μάθημα, ὅπως ἀπό τήν πλευρά τοῦ Ἀδάμ ἐξηλθε ἡ Εὗα, ἔτσι κι ἀπό τήν λογχοσμένη πλευρά τοῦ Χριστοῦ ἐξηλθε ἡ Ἐκκλησία· τό αἷμα καί τό νερό. Αὐτά εἶναι τά δύο Μυστήρια· τοῦ Βαπτίσματος καί τῆς θείας Εὐχαριστίας, δηλαδή ἡ Ἐκκλησία.²²

Ἀκόμη λέγεται *μυστήριο καί τύπος μεγάλου πράγματος*. Ποιό εἶναι αὐτό τό μεγάλο πράγμα; Ἡ ἔνωση Χριστοῦ καί Ἐκκλησίας. Ἀλλά καί αὐτός ὁ ἴδιος ὁ Γάμος ἀποτελεῖ ἓνα μυστήριο.

Ἀκόμη λέγεται καί *εἰκόνα αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ*. Γιατί λέγεται ἔτσι, ἢ, ἀκόμη ἀκριβέστερα, *εἰκόνα τῆς Ἁγίας Τριάδος*; Ἐπειδή ἀποτελεῖ *κοινωνία ἢ πρωτεκκλησία*. Διότι τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία; εἶναι μία κοινωνία προσώπων. Ἀλλά ἡ πρώτη Ἐκκλησία εἶναι ἀνάμεσα στά τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος· τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἔτσι, μέσα στόν Γάμο ἔχουμε μία ἐκκλησία, δηλαδή μία κοινωνία ἀνθρώπων.

20. Βλ. *Εἰς τὴν ἐπιστολὴν Πρὸς Κολοσσαεῖς*, PG 62, 387.

21. Βλ. *Ρωμ.* 16, 4. *Α΄ Κορ.* 16, 19. *Κολ.* 4, 15. *Φιλήμ.* 2.

22. Βλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Ἡ Γένεσις, Τόμος Γ΄, Μάθημα 36ο*, ἐκδ. Ἱερ. Μονῆς Κομνηνείου, Στόμιον 2017, σσ. 287-291.

Καί εἶναι τύπος καί πραγματικότητα ταυτοχρόνως, ἀλλά κυρίως τύπος μιᾶς ἄλλης Ἐκκλησίας· ποιᾶς; τῆς Ἐκκλησίας τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἀγίας Τριάδος.

Βλέπετε πόσο ψηλά ἀνεβαίνει ὁ Γάμος!... Γι' αὐτό καί ὁ πρῶτος σκοπός τοῦ Γάμου δέν εἶναι ἡ τεκνογονία. Ἀπόδειξη, ὅτι ἂν κάποιοι ὡς σύζυγοι δέν κάνουν παιδιά, σημαίνει ὅτι δέν εἶναι παντρεμένοι; ὅτι δέν ἔχουν δηλαδή σύσταση Γάμου; Γι' αὐτούς εἶναι ἀνυπόστατος ὁ γάμος ἅμα δέν ἔχουν παιδιά; Κάθε ἄλλο. Ὁ πρῶτος σκοπός τοῦ Γάμου εἶναι τό μυστήριο τῆς ἀγάπης!²³

Μάλιστα, κάπου λέει σέ μία ὁμιλία του ὁ ἱερός Χρυσόστομος: *Μυστήριο γίνεται μεγάλο... τό μυστήριο τῆς ἀγάπης*,²⁴ δηλαδή, θά τό λέγαμε ἀλλιῶτικα, γίνεται ἕνας Γάμος. Εἶναι τό μυστήριο τῆς ἀγάπης!

Ξέρετε τί σημαίνει αὐτό; ὅτι ἡ ἀγάπη ἔχει ἕνα πλάτος καί ἕνα βάθος. Καί τό πλάτος τῆς ἀγάπης εἶναι αὐτό πού βλέπει ἕνας ἄνδρας σέ μία γυναίκα, καί μία γυναίκα σ' ἕναν ἄνδρα. Προσέξτε αὐτό τό σημεῖο. Εἶναι πολύ σπουδαῖο αὐτό πού σᾶς εἶπα. Εἶναι πάρα πολύ σπουδαῖο· εἶναι μία διάσταση φυσική.

Ὅταν θά ἐνωθοῦν αὐτοί οἱ δύο ἄνθρωποι, δέν μποροῦν νά μένουν στήν ἐπιφάνεια –νά μιλήσω λιγάκι καθαρά– καί νά λέει ὁ ἕνας στόν ἄλλο Ἔχεις ὥραϊα μάτια! Πῶς μ' ἀρέσουν τά μάτια σου!... Ἔχεις ὥραϊα φρύδια! Πῶς μ' ἀρέσουν τά φρύδια σου!...

23. Βλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Τό Μυστήριο τοῦ Γάμου*, Ὁμιλία 4η, ἐκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Κοιμηγείου, Στόμιον Λαρίσης 2011.

24. *Εἰς τήν Πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολήν*, Ὁμιλία IB, PG 62, 387: «Μυστήριον τελεῖται μέγα ... Ἰδοὺ πάλιν ἀγάπης μυστήριον».

Προσέξτε: καί τά μάτια καί τά φρύδια παίζουν τόν ρόλο τους, ἀναμφισβήτητα· ἀλλά δέν μπορεῖ κανεῖς νά μένει μιά ζωή στά μάτια καί στά φρύδια... θά ξεθυμάνει! Ἡ ἀγάπη λοιπόν δέν ἔχει μόνο διάσταση πλάτους· ἔχει καί μιά διάσταση βάθους, καί ὕψους. Πρέπει ν' ἀνακαλύψει τόν ἄλλο ἄνθρωπο, τήν ὁμορφιά τῆς ψυχῆς του· καί ἐνωμένοι νά φτάσουν οἱ δύο σύζυγοι στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Τό μυστήριο τῆς ἀγάπης –γι' αὐτό λέγεται *μυστήριο τῆς ἀγάπης*· δέν λέγεται ἀπλῶς *ἀγάπη*– πρέπει νά ξεκινήσει ἀπό μιά ἐντύπωση πού θά γίνει μέ τήν παρουσία τοῦ ἄλλου προσώπου, νά μπεῖ ὁ ἕνας στό βάθος τῆς ψυχῆς τοῦ ἄλλου, καί πιασμένοι χέρι μέ χέρι νά ὁδηγηθοῦν στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.²⁵

Γι' αὐτόν τόν λόγο, παιδιά, θά πρέπει νά ὑπάρξει ἀγνόητα καί πρό τοῦ Γάμου καί μετά τόν Γάμο. Καί πρό τοῦ Γάμου καί μετά τόν Γάμο! Δηλαδή μιά κοπέλα δέν πρέπει νά σπαταλήσει τό ἀλάβαστρο τῆς καρδιᾶς της μέ τό ἄρωμα τῆς ἀγάπης στόν πρῶτο τυχόντα· σ' ἐκεῖνον... στόν ἄλλο... στόν συμμαθητή της, στόν γείτονά της, στόν παραπέρα...

Δέν μπορεῖς, κοπέλα μου, νά σπαταλᾷς τήν καρδιά σου, τό ἀλάβαστρο τῆς καρδιᾶς σου μέ τό ἄρωμα τῆς ἀγάπης σου· θά τό ἀνοίξεις μόνο στό πρόσωπο πού θά γνωρίσεις ὡς σύζυγό σου, καί τελείωσε! Γι' αὐτό ἡ πορνεία εἶναι βαρύντατο ἁμάρτημα.

Σήμερα θά ἔλεγαν οἱ ἄνθρωποι: *Καί ποιά κοπέλα*

25. Ἕνα πολύ ὠραῖο ποίημα τοῦ Γ. Βερίτη λέει: *Μαζί θά περπατήσουμε χέρι μέ χέρι, στό δρόμο τοῦτο πού στή θέωση θά μᾶς φέρει* (Ἀπαντα Ποιήματα, ἐκδ. Δαμασκός, Ἀθήναι 1982, σ. 131).

δέν ἔχει φίλος;... Καί ποιός νέος δέν ἔχει φιλενάδα;... Δέν εἶναι ὅμως ἔτσι. Αὐτό δείχνει τήν παρακμή μας, τόν ξεπεσμό μας.

Λοιπόν, ἄς προσέξουμε. Καί πρό τοῦ Γάμου καί μέσα στόν Γάμο ἀπόλυτη ἀγνότητα! Δέν μπορεῖ κανείς νά κοιτάζει τρίτο πρόσωπο, ὄντας μέσα στόν Γάμο.²⁶ Τί λέει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ; «Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι καί ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δὲ καί μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός»²⁷. Σέ ὅλα νά εἶναι τίμιος ὁ Γάμος, καί τό συζυγικό κρεβάτι ἀμόλυντο, καθαρό· γιατί τούς πόρνους – πρό τοῦ Γάμου– καί τούς μοιχοὺς –μετά τόν Γάμο μέ τρίτα πρόσωπα– θά τούς καταδικάσει ὁ Θεός. Γι' αὐτό ἄς προσέξουμε πολύ στό σημεῖο αὐτό.

Θά ἤθελα νά τελειώσω μέ μιὰ θαυμάσια προσευχή τοῦ Τωβία, ὅταν πῆρε τήν Σάρρα, τή γυναῖκα του. Εἶναι στήν Παλαιά Διαθήκη, στό βιβλίο *Τωβίτ*, στό 8ο κεφάλαιο· σᾶς συνιστῶ νά πᾶτε νά τό βρεῖτε. Θά σᾶς τό διαβάσω. Ὑπέροχη προσευχή! θεολογικότατη! Ἀκούστε.

Μᾶς λέει ὅτι παντρεύτηκαν καί ἔμειναν μόνοι τους στό δωμάτιό τους. Τότε λέει ὁ Τωβίας: «*Ἀνάστηθι, ἀδελφή, καί προσευξώμεθα, ἵνα ἐλεήσῃ ἡμᾶς ὁ Κύριος*». Ἀκούστε: Ἔλα νά κάνουμε προσευχή!... Καί ἐκεῖνος προσεύχεται καί λέει:

«*Εὐλογητὸς εἶ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν*», εὐλογητός, δοξασμένος εἶσαι, Θεέ τῶν πατέρων μας, «*καί εὐλογητὸν τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ ἔνδοξον*

26. Βλ. *Μαθ.* 5, 28: «...λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ».

27. *Ἐβρ.* 13, 4.

εἰς τοὺς αἰῶνας· εὐλογησάτωσάν σε οἱ οὐρανοὶ καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου. σὺ ἐποίησας Ἀδάμ», ἐσύ ἔκανες τὸν Ἀδάμ, «καὶ ἔδωκας αὐτῷ βοηθὸν Εὐάν στήριγμα τὴν γυναῖκα αὐτοῦ», τοῦ ἔδωσες σάν στήριγμα τῇ γυναίκα του, τὴν Εὐά· «ἐκ τούτων ἐγεννήθη τὸ ἀνθρώπων σπέρμα», ἀπ' αὐτοῦς γεννήθηκαν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. «σὺ εἶπας οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν ὅμοιον αὐτῷ».

Ἀκοῦστε τώρα αὐτό τό σημεῖο: «καὶ νῦν, Κύριε, οὐ διὰ πορνείαν ἐγὼ λαμβάνω τὴν ἀδελφήν μου ταύτην, ἀλλὰ ἐπ' ἀληθείας ἐπίταξον ἐλεῆσαι με καὶ αὐτῇ συγκαταγηρᾶσαι». Καί τώρα, Κύριε, σοῦ λέω τοῦτο· ὅτι δέν παντρεύομαι αὐτὴν τὴν ἀδερφή μου γιὰ λόγους πορνείας, γιὰ λόγους ἐπιθυμίας... γιατί εἶναι ὥραία, γιατί εἶναι πλούσια, γιατί εἶναι... ὅχι, Κύριε! ἀλλὰ διότι ἐσύ εἶπες ἔτσι νά γίνεται ὁ Γάμος, ὅπως ἔδωσες βοηθὸ τὴν Εὐά στὸν Ἀδάμ.

Εἶδατε λοιπόν; «οὐ διὰ πορνείαν ἐγὼ λαμβάνω τὴν ἀδελφήν μου ταύτην», δηλαδή γιὰ νά μένω στή διάσταση τοῦ πλάτους, πού σᾶς εἶπα προηγουμένως, στή φυσική διάσταση, γιὰ νά βλέπω τὴν ὁμορφιά της καί τίποτε ἄλλο· ὅχι· ἀλλὰ βλέπω καί τό βάθος τοῦ πράγματος. Αὐτό θέλει νά πεῖ ἐδῶ ὁ Τωβίας.

Καί πῶς τὴν ἀποκαλεῖ τὴν γυναῖκα του; ἀδελφή του! Γιατί; Στὴν Ἀγία Γραφή πολὺ συχνά ἡ σύζυγος λέγεται ἀδελφή. Ξέρετε γιατί; διότι εἶναι ἴδια σάρκα. Ὅταν λέει ἀδελφή, ἐκφράζει τὴν ἴδια σάρκα· σάν νά βγῆκαν ἀπὸ μία κοινὴ μήτρα, ἀπὸ τὴν αὐτὴν νηδύν, τὴν ἴδια κοιλιά.

Ξέρετε τί σημαίνει *ἀδελφός*; Παράγεται ἀπό τό ἀθροιστικό *ἀ-* καί τό *δελφός*, πού σημαίνει *κοιλία*. Οἱ Δελφοί γι' αὐτό ὀνομάστηκαν ἔτσι· ἀλλά δέν ἐξηγῶ πιά πολλά γιατί πέρασε ἡ ὥρα.²⁸ Ἄρα εἴμαστε ἀπό τήν ἴδια κοιλία. Δηλαδή; ὅτι ἡ Εὐά βγῆκε ἀπό τόν Ἀδάμ. Σπουδαία θεολογική τοποθέτηση! «ἀλλὰ ἐπ' ἀληθείας ἐπίταξον ἐλεῆσαί με», Σέ παρακαλῶ, Κύριε, νά μέ ἐλεήσεις, δῶσε μου τό ἔλεός Σου, δηλαδή τό συμφέρον, ὅ,τι πρέπει, «καί αὐτῇ συγκαταγερᾶσαι», καί δῶσε νά γεράσω μαζί της. Τί ὠραῖο αὐτό... καί νά γεράσω μαζί της!...

Καί ἡ Σάρρα, πού ἀκούει, «εἶπε μετ' αὐτοῦ· ἀμήν»· καί ἡ Σάρρα εἶπε μαζί του: ἀμήν. Τί ὠραῖο!...

Αὕτή λοιπόν, παιδιά, εἶναι ἡ θεολογική τοποθέτηση τοῦ Γάμου· «καταλείψει ἄνθρωπος τόν πατέρα αὐτοῦ καί τήν μητέρα καί προσκολληθήσεται τῇ ἰδίᾳ γυναικί, καί ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μία». Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ Γάμος θεμελιώνεται ἀπό τόν Θεό, μέ τή δική Του τήν εὐλογία.

Κυριακή, 15 Ἰανουαρίου 1984

28. Δελφοί, ἀπό τό *δελφύς*, πού σημαίνει *μήτρα*, *κοιλία*, ὁ ὀμφαλός τῆς Γῆς.